سرآمد اقتصاد

روزنامه ای برای اقتصاد دریا

روزنامه صبح ایران

www.Eghtesadsaramad.ir @Eghtesadsaramad eghtesadsaramad

یکشنبه ۲۹ آبان ۱۴۰۱ - شماره ۱۵۰۵ - سال هفتم

۸ صفحه - ۱۰۰۰۰ تومان - ۲۰ نوامبر ۲۰۲۲

سید حسین حسینی، رییس سازمان شیلات در گفت و گو با «اقتصادسرآمد»:

۸۰۰ شناور ایران در آب‌های بین المللی مشغول به صید و صیادی هستند

روزنامه دریایی سرآمد درباره اهم برنامه ها و راهبردهای سازمان شیلات با دکتر سید حسین حسینی معاون وزیر و رییس سازمان شیلات ایران گفت و گویی ترتیب داده است که شرح این مصاحبه را در ذیل با هم می خوانیم:سید حسین حسینی : همگام با سیاست های جهانی مسیر توسعه و پیشرفت صنعت شیلات در کشور بر توسعه آبزی پروری و کاهش فشار بر ذخایر ارزشمند دریایی کشور استوار است. در این میان با توجه به خشک سالی های اخیر و اولویت بهره برداری از ذخایر آب شیرین کشور برای مصرف شرب و کشاورزی سیاست سازمان برای توسعه آبزی پروری، متمرکز بر توسعه آبزی پروری در آب های شور و لب شور، توسعه پرورش میگو (با توجه به سرمایه گذاری های انجام شده)، توسعه سیستم پرورش آبزیان در دریا، معرفی گونه های جدید با ارزش افزوده بالاتر به سیستم آبزی پروری کشور...

۲

آغاز رویداد به یاد ماندنی برای دست اندرکاران تولید آبزی کشور در تهران

بزرگترین دورهمی زنجیره شیلات ایران

ششمین نمایشگاه بین المللی شیلات، آبزیان، ماهیگیری، غذاهای دریایی و صنایع وابسته تهران ۱۴۰۱ (Ifex)

۲۹ آبان تا ۲ آذر ماه ۱۴۰۱

زمان بازدید ۸ صبح الی ۱۵ عصر - محل دائمی نمایشگاه های بین المللی تهران

گفت و گوی «اقتصادسرآمد» با عباس مختاری، مدیرکل دفتر بهبود کیفیت، فناوری و توسعه بازار آبزیان:

احتمال جهش در تولید و عرضه محصولات شیلات

دکتر عباس مختاری، مدیرکل دفتر بهبود کیفیت، فناوری و توسعه بازار آبزیان سازمان شیلات در رابطه با بحث کیفیت و فرآوری تولید آبزیان کشور به خبرنگار روزنامه دریایی سرآمد مطرح کرد...

۳

فضل الله علمشاهی، تولید کننده ماهی قزل آلای رنگین کمان:

فروش ماهی زنده، اولویت‌های مزرعه ماهی دَنگ آسیاب

۸

بهشتیان، سرپرست معاونت صید و بنادر ماهیگیری سازمان شیلات به «اقتصادسرآمد» می‌گوید:

ارزش صید کل آبزیان نسبت به سال گذشته ۲۱ درصد افزایش یافته است

۲

مهدی شکوری، معاون توسعه آبزی پروری سازمان شیلات ایران به «اقتصادسرآمد» می‌گوید

رتبه نخست آبزی پروری ایران در منطقه غرب آسیا

۲

تبلیغات شیلات ایران کمتر از پفک نمکی!

ایرج گلشنی

در جهانی زندگی می کنیم که «تبلیغات» نقش برجسته ای در آن دارد تا حدی که نوع پوشش، تنوع غذایی، تفریح و تفرج و به طور کلی، سبک زندگی ما را تعیین می کند. اهمیت تبلیغات تا آن جاست که دنیای مارکتینگ، حساب مهمی برای آن باز کرده و بدون تبلیغات نه چیزی خریده و نه چیزی فروخته می شود .اما با تبلیغات است که «یخچال به اسکیموها می فروشند و بخاری را به افریقایی ها!» و این قاعده و قانون بازار امروز جهان است. نیاز به دقت زیاد یا جستجوی سختی ندارد؛ به راحتی کافی است به اطرافمان نگاه کنیم، انواع و امواج تبلیغات را از هر سبک و سیاقی می بینیم.حتا گاهی نیاز به نگاه کردن نیست؛ زیرا تبلیغات بدون آن که به نگاه کردن و دقت شما نیاز داشته باشد، کار خود را می کند و اثر خود را بر مخاطب می گذارد. تبلیغات موسوم به دهم ثانیه ای، از مواردی است که در ناخودآگاه مخاطب اثر می گذارد؛ ضمن این که انبوه و گونه گونی تبلیغات، همواره ذهن مخاطب را هدف قرار می دهد. جالب است به این نکته هم اشاره کنیم که تبلیغات نه فقط بر نسل حاضر، بلکه در نسل آینده هم اثرگذار است. مادری که باردار است و در معرض انواع تبلیغات قرار می گیرد، آثار را به جنین خود انتقال می دهد و ناخودآگاه و ناخواسته در سرنوشت و ذائقه و روش زندگی طفل آینده خود اثر می گذارد. این است اثر عجیب و جادویی تبلیغات و به همین دلیل است که تقریبا همه فروشندگان، از تبلیغ برای فروش کالای خود استفاده می کنند و به سبک های گوناگون، تلاش می کنند ذهن مخاطب را از آن خود کنند. بر اثر این تبلیغات است که مشتری حتا کالاهایی که از ضرر آن ها مطلع است را هم مصرف می کند. نمونه بارز این ادعا، مصرف بسیار بالای انواع نوشابه های گازدار است که متاسفانه در ایران، چند برابر متوسط جهانی مصرف می شود. و نیز خوراکی هایی که عامه به آن «هله هوله» می گویند مانند پفک و چیپس و.... اما با این حال، آن را با ولع مصرف می کنند!

ادامه در صفحه ۵

دبیرکل اتحادیه تولید و تجارت آبزیان ایران پاسخ می‌دهد

آیا صنعت شیلات همگام با دانش و فناوری‌های روز در حرکت است؟

مرجان کریمی – روزنامه دریایی سرآمد در گفت و گوی اختصاصی با دکتر اکبر خدایی، دبیرکل اتحادیه تولید و تجارت آبزیان ایران در خصوص فعالیت های این اتحادیه و به طور کلی وضعیت شیلات ایران از وی پرسش هایی داشته است که در ذیل با هم مرور می کنیم:

اقتصادسرآمد – اتحادیه تولید و تجارت آبزیان ایران در چه تاریخی تاسیس شد؟

اکبر خدایی – این اتحادیه در سال ۱۳۷۶ در اتاق بازرگانی تحت عنوان صادرکنندگان آبزیان ایران تاسیس شد، اما از آنجایی که اعضای اتحادیه، در بازار داخلی، واردات و صنایع شیلاتی هم فعالیت داشتند و اتحادیه پیگیر مشکلات آن‌ها بود، نام اتحادیه را به «تولید و تجارت آبزیان ایران» تغییر دادیم. اعضای این اتحادیه را صادرکنندگان، واردکنندگان انواع آبزیان، صنایع کنسروسازی، تولیدکنندگان خوراک آبزیان و صنایع مرتبط نظیر توربافی و سازندگان قفس‌های دریایی، سردخانه‌داران، واحدهای فرآوری و توزیع کنندگان داخلی تشکیل می‌دهند. بنده از سال ۱۳۸۹ تا دوره تاکنون، به عنوان دبیر فعالیت دارم.

اقتصادسرآمد – اهداف اولیه اتحادیه چه بود و آیا این اهداف محقق شده‌اند؟

اکبر خدایی – هدف اولیه اتحادیه تولید و تجارت آبزیان ایران این بود که صدای فعالان این صنعت را به گوش مسئولان برساند. همچنین زمینه‌سازی جذب سرمایه، بسترسازی انتقال دانش و تکنولوژی و روزآمد کردن واحدهای فرآوری، صنایع مرتبط و صادرکنندگان محصولات به جهان و توسعه بازار از جمله اهداف اتحادیه به‌شمار می‌آمد که خوشبختانه بسیاری از این اهداف محق شده است. به عنوان مثال، صادرات میگو پرورشی به کشور چین، سالیان سال ممنوع بود و برای صادرات به این کشور، محصولات خود را با قیمتی پایین‌تر از طرق غیر معمول ارسال می کردیم، اما در سال ۱۳۹۸ با پیگیری‌هایی که اتحادیه در این زمینه داشت، تفاهمنامه قرنطینه دامی بین ایران و چین در حوزه آبزیان منعقد شد. این تفاهمنامه تنها در بخش آبزیان است که موفقیت بزرگی به‌شمار می‌آید و حاصل سفر مشترکی بود که به همراه وزیر وقت جهاد کشاورزی و رییس سازمان دامپزشکی به کشور چین داشتیم. همچنین تا قبل از سال ۱۳۹۳ هیچ صادراتی به روسیه نداشتیم، ولی با پیگیری‌های لازم، دعوت از کارشناسان، ترجمه، تهیه گزارش‌ها و پذیرش هزینه‌های مربوطه، به تفاهمنامه قرنطینه‌ای رسیدیم و مسیر صادرات به این کشور باز شد. علاوه بر این، در میان محصولات پروتئینی دامی، تنها صنف تولیدات آبزیان می‌توانند محصولات خود را به اتحادیه اروپا صادر کنند. رسیدن به این جایگاه و گرفتن کد EC هزینه‌های زیادی را برای صاحبان واحدهای فراوری به همراه داشت و اتحادیه نیز از این اقدامات حمایت کرد. البته هنوز راه‌های نرفته زیادی وجود دارد که مهمترین آن، ایجاد کنسرسیوم صادراتی و تولید با برند است که به دنبال تحقق آن هستیم.

اقتصادسرآمد – آیا صنعت شیلات همگام با دانش و فناوری‌های روز در حرکت است؟

اکبر خدایی – یکی از امتیازات صنعت شیلات در ایران، جوان بودن آن است. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، فعالیت‌ها در قالب صیادی دنبال می‌شد و تولیدات آبزی‌پروری از ۴۰ هزار تن در سال فراتر نمی‌رفت، این رقم امروز به ۵۰۰ هزار تن رسیده است. جوان بودن شیلات، باعث شده که از فناوری‌های روز دنیا عقب نباشیم و ارتباط خود را با کشورهای پیشرو، دانشگاه‌ها و مراکز علمی دنیا حفظ کنیم. پرورش‌دهندگان اقلام صادراتی دائما در حال سفر به کشورهای دیگر، گذراندن دوره‌های آموزشی و شرکت در دوره های دانش افزایی هستند. در واقع ضریب نفوذ دانش در حوزه آبزیان، ضریب بالایی است، هرچند که هنوز کافی نیست. یکی از مسائلی که وجود دارد، قطع شدن ارتباط موثر میان موسسه تحقیقات شیلات و دانشگاه ها با بدنه صنعت است. متاسفانه در سال‌های اخیر به دلیل کاهش بودجه‌های تحقیقاتی، نیاز فعالان این بخش برآورده نشده، اما این خلا با ورود و تاسیس شرکت‌های دانش‌بنیان تا حدودی پر شده است.

اقتصادسرآمد – اتحادیه تولید و تجارت آبزیان ایران برای توسعه آبزی‌پروری در کشور چه طرح‌هایی دارد؟

اکبر خدایی – با توجه به اینکه ایران کشور کم‌آبی است و بحران آب در سال‌های اخیر بسیار جدی بوده، مطابق با برنامه‌ریزی‌های انجام شده، حرکت آبزی‌پروری در حوزه آب‌های شیرین تا سال ۱۴۰۵ در جهت ارتقاء کیفی محصولات خواهد بود و توسعه کمی را در حوزه آبزی‌پروری در آب‌های شور مانند پرورش میگو و ماهی‌پروری در دریا، یا پرورش ماهی تیلاپیا در آب‌های لب‌شور و غیرقابل شرب دنبال می‌کنیم. اولین رویکرد ما، حرکت به سمت پرورش آبزیان آب شور و دومین رویکرد حال حاضر، کیفی‌سازی تولیدات برای مصارف داخلی و صادراتی است. خوشبختانه از آنجایی که صنعت پرورش میگو در ایران از ابتدا با رویکرد صادرات شکل گرفته، تمام ارکان آن برای تولیدات صادراتی با یکدیگر هماهنگ هستند، بر همین اساس در نظر داریم که الگوی پرورش میگو را در پرورش ماهیان سردآبی و گرم‌آبی نیز پیاده‌سازی کنیم. ظرفیت‌های خوبی در این بخش برای توسعه وجود دارد، اما به دلیل اینکه پرورش‌دهندگان در این حوزه از ابتدا به‌دنبال تامین مصارف داخلی بوده‌اند، با الزامات صادراتی آشنایی چندانی ند. ما به دنبال ارتقاء فرهنگ تولید صادراتی در کشور هستیم، امروزه علاوه بر استانداردهای کیفی و سلامت، گواهی‌های دیگری نظیر ASC وجود دارد که موید تولید مسئولانه است؛ به این معنی که مشتری مطمئن باشد که مسائل مختلف همچون ملاحظات محیط زیستی، حقوق کارگران و... در فرآیند تولید محصول رعایت شده است.

اقتصادسرآمد – هم‌اکنون مهمترین مشکلات صنایع آبزی‌پروری چیست؟

اکبر خدایی – آمارهای تولید و صادرات تا سال ۱۴۰۰ افزایشی بوده و این یعنی شرایط بدی نداشته‌ایم، ولی هنوز چالش‌های زیادی وجود دارد که از جمله می‌توان به خشکسالی‌ها و وقوع سیل در نقاط مختلف کشور در سال جاری که صدمات زیادی را برای صنایع آبزی‌پروری در کشور به همراه داشت، اشاره کرد. شاید حدود ۱۰ درصد از تولیدات آبزی‌پروری به دلیل سیل‌های اخیر از بین رفت. ایران نسبت به اغلب کشورها، آب کمتر، اما آبزی‌پروری بیشتری دارد. به عنوان مثال، کشورمان در حوزه پرورش ماهی قزل‌آلا در آب شیرین، ۱۷۰ هزار تن تولید سالانه دارد، در حالی که کل اروپا با آن همه رودخانه و دریاچه، تولید کمتری دارد. البته این مساله نشان می‌دهد که نسبت به صادرات ماهی‌های سردآبی بی‌توجه بوده‌ایم و از ظرفیت‌های موجود به‌درستی استفاده نکرده‌ایم.

در حوزه پرورش ماهی‌های گرم‌آبی، صادرات ما عمدتا معطوف به کشور عراق است؛ این یعنی اگر این کشور قصد تامین ماهی مصرفی خود از کشور دیگری را داشته باشد، با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهیم شد. در چنین شرایطی باید به فکر توسعه بازار در کشورهای دیگر باشیم و سرنوشت تولیدات‌مان را به عراق گره نزنیم. در حوزه پرورش ماهی در قفس، سرمایه‌گذاری‌های خوبی انجام شده و قابلیت توسعه وجود دارد، اما در این بخش هم چالش‌هایی وجود دارد. به عنوان مثال، امکانات حمل غذا به محل استقرار قفس‌ها در دریا، محدود است. از طرفی، برخی از پرورش‌دهندگان برای تورشویی و زدودن صدف‌ها و بارناکل‌های دریایی که باعث سنگین شدن قفس‌ها می‌شود، دچار مشکل هستند و بعضی از واحدها نیز برای تامین بچه ماهی در مضیقه هستند. در پرورش میگو بحث تراکم‌های بالا را داریم که باعث رشد بیماری‌هایی چون لکه سفید و AHPND (نکروز عفونی حاد هپاتوپانکراس) میگوها شده است. در حوزه پرورش ماهی خاویاری نیز شاهد رشد بی‌رویه واحدها هستیم.در حال حاضر سازمان شیلات به تمام استان‌ها مجوز پرورش و تولید می‌دهد و حتی به برخی از واحدهای پرورش ماهی قزل‌آلا، ماهی خاویار می‌دهد. این مساله باعث انتقال برخی از بیماری‌ها می‌شود و اگر خدای ناکرده حتی یکی از خاویارها ناسالم باشد، ممکن است کل صادرات خاویار کشور با تهدید مواجه شود. این مشکلات وجود دارد، اما در تلاش برای رفع آن‌ها هستیم.

اقتصادسرآمد – آیا مدیران دولتی توجه لازم را به شیلات داشته‌اند؟

اکبر خدایی – در زمان ریاست‌جمهوری آقای هاشمی رفسنجانی، اقدامات قابل توجهی در زمینه جذب سرمایه، تخصیص فضا، ایجاد زیرساخت و امکانات برای مزارع پرورش میگو انجام شد، اما متاسفانه در دوره‌های بعدی، شاهد کمرنگ شدن اقدامات ترویجی و تامین زیرساخت‌های لازم از سوی دولت‌ها بودیم.این را هم بگویم که در دولت آقای احمدی نژاد بزرگترین حمایت از میگو انجام شد و بخضودگی سود و جرایم متعبقه موجب رونق مجدد این صنعت شد . جای امیدواری است که دولت جدید به صنایع آبزی‌پروری توجه ویژه‌ای نشان داده و خوشبختانه طرح‌های شیلاتی، جزو طرح‌های مهم دولت است که امیدواریم این رویه ادامه داشته باشد.

اقتصادسرآمد – با در نظر گرفتن شیوع کرونا در سال‌های اخیر، تولید و صادرات در بخش‌های مختلف چطور پیش رفته است؟

اکبر خدایی – شیوع این بیماری که با تعطیلی رستوران‌ها و مراسم مختلف همراه بود، باعث پایین آمدن مصرف شد. این وضعیت تنها برای ما رخ نداد و تمام کشورها را در حوزه تجارت جهانی با محدودیت مواجه کرد. البته در ادامه، وضعیت به روال سابق بازگشت و حجم تولیدات افزایش یافت. در سال ۱۳۹۹ حدود ۱۳۰ هزار تن صادرات داشتیم که این رقم در سال ۱۴۰۰ به ۱۵۰ هزار تن افزایش پیدا کرد. در ششماهه نخست امسال نیز با رشد ۵۱ درصدی وزنی و ۸۰ درصدی ارزش صادرات آبزیان مواجه بودیم که رشد قابل توجهی به‌شمار می‌آید.

آمارها در حوزه صادرات دقیق هستند، اما در بخش تولید، نظام رهگیری وجود ندارد و آمارها منوط به اعلام پرورش‌دهندگان است. این خلاء باعث می‌شود بین رقم اعلامی با حجم محصولاتی که در بازار ارائه می‌شود، تفاوت‌هایی وجود داشته باشد، با این حال آمار تولید محصولات شیلاتی در دو سال اخیر تا مرز یک‌میلیون و ۲۷۰ هزار تن پیش رفته است. این رقم در مقایسه با وزن کل تولیدات کشاورزی در کشور که ۱۲۷ میلیون تن بوده، سهم یک درصدی تولیدات شیلاتی را نشان می‌دهد، ولی ارزش صادرات محصولات حدود ۵۰۰ میلیون دلار است که نسبت به ۵ میلیارد دلار صادرات محصولات کشاورزی، سهم شیلات ۱۰ درصد بوده که سهم قابل توجهی است. البته پیش‌بینی بنده این است که در حوزه ماهیان سردآبی و گرم‌آبی به دلیل مسائل مربوط به خشکسالی، امسال شاهد رشد آمارهای تولید و صادرات نباشیم. در حوزه پرورش میگو، سال گذشته ۵۷ هزار تن تولید داشتیم که امسال این رقم تا ۶۵ هزار تن افزایش خواهد یافت. در بخش پرورش ماهی در قفس هم با رشد قابل توجهی روبرو نیستیم.

اقتصادسرآمد – آیا وضعیت سرمایه‌گذاری در حوزه پرورش آبزیان رضایت‌بخش است؟

اکبر خدایی – از آنجایی که در بخش دام و طیور به دلیل مشکلات دسترسی به آب و محدودیت‌های تولید علوفه، امکان سرمایه‌گذاری جدید وجود ندارد، بخشی از سرمایه‌هایی که پیش از این به تولید خوراک دام و طیور اختصاص داشت، در حال انتقال به بخش خوراک آبزیان است. در بخش پرورش ماهی‌های آب شیرین، افزایش سرمایه‌گذاری چندانی نداشتیم، اما در بخش پرورش آبزیان آب شور، خصوصا در حوزه پرورش میگو شاهد افزایش سرمایه‌گذاری هستیم و این امیدواری وجود دارد که به زودی به تولید ۱۰۰ هزار تن میگو در سال دست پیدا کنیم. در بخش پرورش ماهی در قفس نیز سرمایه‌گذاری‌ها در حال انجام است. در این میان، خلاءهایی وجود دارد که علاقه‌مندان می‌توانند در آن موارد سرمایه‌گذاری کنند. به عنوان مثال، در تولید مولد میگو با سرمایه‌گذاری لازم می‌توانیم در این حوزه خودکفا شویم. همچنین در تکثیر ماهی سی‌بس که از موارد پرورش در قفس به شمار می‌آید، زمینه سرمایه‌گذاری وجود دارد. در حوزه فرآوری و پخت نیز ظرفیت‌های خوبی داریم که در حال حاضر نیز شاهد توسعه سرمایه گذاری در واحدهای فرآوری در کشور هستیم.

اقتصادسرآمد – ایران در مقایسه با کشورهای قدرتمند در پرورش آبزیان چه جایگاهی دارد؟

اکبر خدایی – همان‌طور که گفتم، کشورمان در پرورش برخی از آبزیان موقعیت خوبی در جهان دارد، به‌طوری که در تولید قزل‌آلا رتبه نخست و در حوزه پرورش میگو نیز رتبه پانزدهم جهان را در اختیار داریم. این موفقیت‌ها در شرایطی رقم خورده که ایران دچار تحریم و فشارهای اقتصادی است. در نظر داشته باشید که جنوب ایران در منتهی الیه محدوده پرورش میگو در جهان قرار دارد، اما در حال حاضر حتی در استان گلستان نیز پرورش میگو انجام می‌شود، با این تفاوت که برداشت میگو در این استان باید به سرعت و پیش از آغاز سرما انجام شود. در حوزه تولید خاویار هم ۱۰ تن از ۳۰۰ تن تولید جهانی متعلق به ایران است و این حجم از تولید، کشورمان را به جایگاه خوبی در حوزه پرورش آبزیان رسانده است. شاید برای شما جالب باشد که با وجود تحریم‌ها، محصولات شیلاتی ایران طی پنج سال اخیر به بیش از ۵۰ کشور صادر شده است.

اقتصادسرآمد – انتظار شما از نمایشگاه شیلات چیست و آن را چگونه ارزیابی می کنید؟

اکبر خدایی – خوشبختانه این نمایشگاه به تدریج جایگاه خود را پیدا کرده و هر ساله بهتر از سال قبل برگزار می شود. در این نمایشگاه تمام کسانی که در بخش های مختلف این صنعت فعال هستند یکدیگر را پیدا می کنند و از ظرفیت ها و توانمندی های هم آگاه می شوند و این می تواند به هم افزایی و تقویت و ارتقای صنعت کمک کند. واقعیت این است که صنعت شیلات ایران ظرفیت بزرگی در کشور و منطقه دارد و این نمایشگاه می تواند ایران را به عنوان یک قطب تولید و تجارت آبزیان در منطقه معرفی کند و انتظار می رود که طی سال های آتی به این هدف دسترسی پیدا کنیم.

اقتصادسرآمد – و سخن آخر...

اکبر خدایی – طبق آمار رسمی، سرانه مصرف غذایی آبزیان در کشورمان،حدود ۱۳ کیلوگرم در سال اعلام می شود که البته به نظر می‌آید سرانه واقعی، کمتر از این عدد باشد، در حالی که متوسط سرانه مصرف در جهان، ۲۰ کیلوگرم است. این یعنی واحدهای تولیدی برای رساندن سرانه مصرف مردم کشورمان به متوسط جهانی، باید فعالیت‌ها خود را تا ۲ برابر افزایش دهند. در این میان، برخی از موانع بر سر راه توسعه پرورش آبزیان وجود دارد که باید برداشته شود.